

„Az, kerestük, ami

Magyar Nemzet

egymáshoz közel vezet” a második anyanyelvi konferencia

A római szentélyről eke-
resztelt Isis Szálló, a római
császárról elnevezett Claudius
Hotel és a szombathelyi Tanítóképző Intézet egy héti-
g otthona, vitafóruma volt a
nyugati világban szétszóródott magyaroknak. A nyugat-
európai és a tengeren túli mag-
yarak az Isis és a Claudius
Szállóban laktak, és a Tanító-
képző Intézet termeiben ta-
nácskoztak. A II. anyanyelvi
konferencián itt voltak az
európai, az amerikai, az ausztrá-
liai diaszpórában élők és az
egy tömbben élők, a hazaiak
képviselői. A kintiek legjobb-
jai, a magyar pedagógusok, lap-
szerkesztők, egyesületi és egy-
házi vezetők és a hazai nyelv-
tudomány legjobbjai, élükön
Bárczi Géza akadémikussal és
Lőrincze Lajossal.

A II. anyanyelvi konferen-
cia munkabizottság és plená-
ris üléseken megvitatja az ed-
dig végzett munkát és azt, ho-
gyan lehetne jobban őrizni a
magyar anyanyelvűek magyar
anyanyelvét a kétnyelvűség
társadalmi viszonyai között. A
szétszóródott magyarok, akik-
nek anyanyelvi hűségét az
óhaza minden rendelkezésre
álló eszközzel segíteni akarja
és fogja *kétnyelvű magyarok*.
Magyarul és németül, magya-
rul és franciául, vagy magya-
rul és angolul, magyarul és
spanyolul beszélnek, írnak és
gondolkoznak. A másnyelvű-
ség, a kétnyelvűség az élet pa-
rancaja lett. A magyarnyelvű-
ség pedig a hűség parancsa
maradt. Ezt a mérleget okos
egyensúlyban tartani, ez en-
nek a konferenciának az egyik
célja. Ez a feladat súlyos, de
szép: a magyar nyelvet ide-
gen nyelvi környezetben meg-
őrizni nagyon nehéz. Ehhez

kitartó hűség kell. Sok hazai
tankönyv, sok hazai oktató és
sok hazai segítség. De mag-
yar nyelvünk nem koldus és
nem kérni tud csupán, kérni
hűséget, azt, hogy ne felejtse-
tek. A magyar nyelv kincs-
bánya is és aki jól bírja, a vég-
telenül szép birtokába jut.
Arany János tündöklő nyelvi
vérszája, Móricz epikájától,
Bartók aranítkemény lírájától
fosztja meg magát az, aki el-
felejt magyarul.

Ajánlás baráti körökre

A több napos tanácskozás,
beszélgetés, vita és párbeszéd
után szombaton ért véget a
II. anyanyelvi konferencia a
szombathelyi Tanítóképző In-
tézet dísztermében.

A záróülést Bognár József
egyetemi tanár, a Magyarok
Világszövetségének az elnöke
nyitotta meg és elnézést kért
azért, hogy Bárczi Géza aka-
demikus, az anyanyelvi kon-
ferencia védnökségének elnö-
ke, nyelvtudományunk nagy
alakja nem lehetett jelen a zá-
róülésen. A megnívón meg
itt volt, de hazasiéletét, tüdő-
gyulladásra van és csak forró
üdvözlését küldheti. A konfe-
rencia résztvevői táviratban
kivántak jobbulást neki.

Bognár szavai után Lőrincze
Lajos c. egyetemi tanár, az
anyanyelvi konferencia véd-
nökségének ügyvezető elnöke
terjesztette be a Magyar
Nyelv Baráti Köre előkészít-
ő bizottságának Ajánlását és
a konferencia Zárónyilatkoza-
tát, s ezeknek elfogadását kérte.
Az Ajánlás azt kéri külföl-
dön élő honfitársainktól, hogy
világszerte és minden ország-
ban külön alakítsák meg a

Magyar Nyelv Barátainak Körét. Ezeknek a baráti köröknek a tagjai lennének mindazok, akik „a magyar nyelvet és kultúra őrzését és ápolását szívügyüknek tekintik”. Lehetővé kell tenni, hogy a baráti körök tagjai lehessenek azok a magyar származású emberek is, „akik a magyar nyelvet már nem beszélik, továbbá azok a nem magyar származásúak, akik a magyar nép, a magyar nyelv barátainak tartják magukat”.

A Zárónyilatkozat összegzi a II. anyanyelvi konferencia tanácskozásait és kijelöli a jövőre feladatokat. Szövegét külön közöljük.

Mint az ötágú sip

Ezután folytatódott a vita. Az első felszólaló Báncsi János (USA) volt, aki az ötfelű szakadt magyarság jelképeként az ötágú sip kifejezést használta. Elmondta, hogy ők, amerikai magyarok a kétnyel-

vűség körülményei közt élnek, de az egész magyar nyelvterületet belátják és figyelik az ötágú sip pentatonjának teljességét.

Hajagos József (Anglia) köszönetet mondott a magyar kormánynak, amelynek anyagi segítsége lehetővé tette a konferenciát. Megköszönte a konferencia minden előadójának a munkáját, mert minden előadás segíti őket abban a munkában, amelynek a célja a kintiek magyar nyelvét megmenteni a pusztulástól. Jancsó Adrienne előadóművész, aki az amerikai magyarok meghívására három és fél hónapban át negyven előadást tartott az Egyesült Államokban, megragadó felszólalással mondta el, hogy a kintiek agénylik, szeretik és ünneplik a magyar verset, a magyar népdalt és nagy megelégedésre a kintiek százaival öntötték magukból a magyar népdalokat. Ez a hűség megígérte őt. Balla Erzsébet (Argentína) talán egyetlen pengic beszél, de mindenkit magával sodort felszólalásának heve és szenvedélye. Pedig csak annyit mondott, hogy köszönöm, köszönöm, hogy olyan országot találtam itt, amelyről Juhász Gyula és József Attila álmodott.

Nagy Karoly amerikai egyetemi tanár kifejtette, hogy a konferencia célja: közös dolgaink rendezése. Reményeink valóra váltak. — mondta — Elképzeléseink megvalósultak. Most a módszeralkotás sorszaka következik. Elégedettek vagyunk, ugyanakkor elégedetlenek is. Elégedettek, mert a konferencia színvonalas volt és lelkesült, kiváló tankönyveket is kaptunk az óhazától és megteremtődött az egyetemi ösztöndíjjak rendszere. Elégedetlenek pedig azért vagyunk, mert rengeteg még a gond, nincs elég magyar iskolánk az Egyesült Államokban.

Ezután a konferencia egyhangúlag elküldte az Ajánlást és a Zárónyilatkozatot. Az elnök Bognár József megköszönte az egyhangú egyetértést és finoman elemezte a hazafiak és a kintiek egymáshoz való viszonyát. Vannak kérdések, amelyekben nem értünk egyet, mi azonban azt kerestük és azt keressük, ami egymáshoz közel vezet.

Kapcsolat a hazával

A szombati záróülés alkalmából meg kell még említeni a konferencia egyik köztiszteltében álló alakjának, Haraszi Sándor atlatnál magyar sebészorvosnak (USA) az előadását, amely a penteki plenáris ülésen hangzott el. Haraszi kifejtette, hogy a szétszórtságban élő magyarság létét két fontos elv elfogadása látszik biztosítani. Az egyik: az etnikai öntudatosodás elve. Legyen a külföldi magyar büszke származására, származási országának nyelvére, irodalmára, kultúrájára, történeti hagyományaira. A második: a magyar nemzettel, a történeti magyar hazával való élő és tényleges kapcsolattartás elve. A szétszórtságban élő magyarság a magyar nemzet testének egyik kiszakadt része, és nem maradhat fenn ezzel a nemzettel való kapcsolat nélkül. S a magyar nemzet a Duna völgyében él, nem pedig az USA-ban, Kanadában vagy Argentínában.

A Zárónyilatkozat elfogadása után általános figyelem közepette Sinor Dénes bloomingtoni (USA) egyetem tanár, a védnökség tagja szólalt fel.

— Nehéz helyzetben vagyok. Mert vendég is vagyok, de gazda is, mint a védnökség tagja. Sok jelentős eredményünk van. Megjelentek a kintiek számára a kitűnő tankönyvek. Három éve azt mondtam Budapesten, csak egy magyar állam van és ez szocialista magyar állam. Ezt tudomásul kell venni. Túlságosan amerikai vagyok ahhoz, hogy ne lássam, az egy helyben álló vagy ülő emberek mellett elszárgul a fejlődés és az élet. Tudomásul kell vegyünk a szocialista Magyarországot. De a szocialista állam ne próbálja a kinti magyarok hazafiságát arra használni föl, hogy földadják világnézetüket. Három éve még csak reméltem, hogy ilyen nem lesz, most már tudom, hogy ilyen nincs.

Senki sem tett olyan kísérletet, amely világnézetünkben akart volna befolyásolni.

— A szórványmagvarság erkölcsi öntudatát csak mi kintiek tudjuk fenntartani. Itt bizony nemzetmentésről van szó. Ezt egy konferencia, bármilyen nemes, nem végezheti el. Nekünk bizony misszionáriusi munkát kell végeznünk. De munkánkhoz segítség kell, és én remélem, és én biztos vagyok abban, hogy ehhez a munkához a magyar állam minden segítségét megkapjuk. Kádár Jánosra hívókozzom, aki azt mondta egyszer, hogy aki nincs ellenünk, az velünk van. Ez a magyarországi néppolitikai lényege. És én azt szeretném, hogy az anyanyelvi konferenciák mozgalmát a Hazafias Néppfront mozgalmanak kinti testvérága legyen.

Jó szándékú emberek összefogása

A Magyar Népköztársaság, a Művelődésügyi Minisztérium üdvözlét Gosztonyi János művelődésügyi miniszterhelyettes adta át:

— A berlini világtífusági találkozóról érkeztem haza. Örömmel jöttem: kezdünk egy tisztultabb, jobb világban élni. Itt és most a közös anyanyelv köt össze minket, de ebben a teremben sok ország polgára van jelen: ezzel a konferenciával a népek, az országok barátságát és közeli kapcsolatát is szolgáltuk és ápoljuk.

— Az első anyanyelvi konferencián elkezdtünk valamit: leraktuk az együttműködés alapját. Ez pedig lehetővé tette, hogy a második konferenciát ilyen körülmények között tartjuk meg. A mostani tanácskozás a cselekvés, az értelmes munka szellemében zajlott le. A Magyar Népköztársaság és kormányja fontos feladatának tartja, hogy erősítse a magyarságtudatot, az anyanyelvhez való hűséget a külföldi magyarok között. A tanácskozás vitái már a gyakorlati segítségre vonatkoztak. Minden javaslatot, elgondolást mérlegelni fogunk és segítünk anyagilag is. De kis ország vagyunk és anyagi erőnk véges, ezt, kerem, vegyék figyelembe a kintiek.

— Mi szocializmust építünk. Önök más politikai rendszerben élnek. Mi tiszteljük ezt, helyesebben tudomásul vesszük. A jó szándékú emberek összefogását kell ösztönöznünk, bármilyen nézeteket valljanak is. Az anyanyelvi konferencia jószándékú emberek összefogása.

A II. anyanyelvi konferencia e záróüléssel véget ért. A konferencia résztvevőinek barátkozása még nem. Szombathelyről országjáró körútra indulnak az európai, amerikai, ausztráliai magyarok képviselői. A körút végcélja a méreteiben jelentéktelen, kisugárzó erejében fenséges épület, a kiskőrösi szülőház. Amelyben Petőfi először csodálkozott rá a nagyvilágra.

Ruffy Péter

A zárónyilatkozat

A konferencia résztvevői örömmel állapították meg, hogy az első anyanyelvi konferencia lendületet adott a külföldön folyó magyar nyelvi nevelésnek. Részben az anyanyelvi konferencia védnökségének támogatásával, részben egyéb kezdeményezésre kiterjedt a magyar nyelv oktatása, a magyar kultúra megismertetése. Tovább mélyültek a külföldön élő magyarság kapcsolatai Magyarországgal.

Örömmel vették tudomásul a konferencia résztvevői, hogy az első anyanyelvi konferencia javaslatainak nagy többsége megvalósult.

1. Hazai és külföldi szakemberek együttműködésével elkészültek az alapvető fontosságú nyelvkönyvek.
2. Evről évre több gyermek vesz részt nyelvtanulással egybekötött nyári üdülésen.
3. Növekedtek a külföldi magyar fiatalok számára biztosítható ösztöndíjak.
4. Erősödtek a kapcsolatok a tudományos élet, a zeneművészet és a képzőművészet területén.
5. Rendszeresebbé vált az előadóművészek vendégszereplése.

6. Kialakulóban vannak az irodalmi kapcsolatok.

Jóleső érzéssel állapítják meg a konferencia résztvevői, hogy nagy nemzeti költőnknek, Petőfi Sándornak világszerte megünnepeelt jubileuma méltó hozzájárulás volt Petőfi szellemi örökségének ápolásához.

A konferencia résztvevői — figyelembe véve a munkabizottságok javaslatait is — fontosnak tartják, hogy a magyar nyelvi nevelésnek mindazok a módosítai és formái, amelyek az elmúlt évek során eredményesnek mutatkoztak, az jövőben még tovább fejlődjenek.

A magyar nyelvoktatás folyamatoságának és továbbfejlesztésének biztosítása céljából szükségesnek tartják, hogy külföldi és hazai szakemberek közreműködésével tovább folytatódjék a nyelvkönyvek készítése.

A már megjelent és az ezután megírandó nyelvkönyvekhez készüljenek olyan részletes módszertani segédkönyvek, amelyek lehetővé teszik a nyelvkönyvek használatát a magyar oktatás családi, iskolán kívüli és iskolai formájában egyaránt, és segítik a levelező oktatásnak országonként történő megszervezését is.

Készüljenek olyan népszerű kiadványok a magyar nyelv, irodalom történelem, népzene és néptánc területéről, amelyek messzemenően figyelembe veszik a külföldi országokban folyó magyar nyelvi nevelés sajátos körülményeit.

A konferencia résztvevői fontosnak tartják, hogy szervezetesebbé és tervezetesebbé váljék külföldi magyar nyelvoktatók, zenetanárok, néptáncoktatók, klubvezetők képzése, továbbképzése és tapasztalatcsereje. Szükségesnek tartják a tudományos, irodalmi, művészeti és általában a kulturális kapcsolatok további szélesítését.

A konferencia résztvevői meglelégedéssel állapítják meg, hogy a *Magyar Nyelvért és Kultúráért* című tájékoztató jól szolgálja a magyar nyelvi nevelést, tartalmában és kiállításában egyaránt számottevően fejlődött és fontosnak tartják annak folyamatos megjelentetését. Felhívják a külföldi magyar nyelvoktatókat, klubvezetőket, baráti körök vezetőit, írásaikkal segítsék a szerkesztés munkáját, a kiadvány színvonalának további emelését. Ugyanakkor javasolják a védnökségnek, fontolja meg a tájékoztatónak megfelelőbb címmel és címlappal való megjelentetését és szerkesztő bizottság létrehozását.

A konferencia résztvevői elismerésüket fejezik ki a Magyar Nyelv Barátai Köre Előkészítő Bizottságának az elvégzett munkáért. Üdvözlük a baráti körökre vonatkozó ajánlást, vállalják a megjelölt célok elérésének segítését. Felkérjük a védnökséget, hogy minden támogatást adjon meg a baráti köröknek — ha ezt igénylik.

A konferencia résztvevői kérik a védnökségtől, biztosítsa a konferencia anyagának kiadását, gondoskodjék az elhangzott ajánlások és javaslatok megvalósításáról, készítse elő és megfelelő időpontban hívja össze a harmadik anyanyelvi konferenciát.

A konferencia résztvevői teljes mértékben átérzik a magyar nyelvi nevelés terén rájuk háruló felelősséget. Vállalják, hogy továbbra is tevékenyen részt vesznek a közösen kijelölt nemes feladatok elvégzésében.

A konferencia résztvevői — az első anyanyelvi konferencia szellemében — felhívják közös ügyünk, édes anyanyelvünk fenntartásának, ápolásának minden hívét, hogy véleményükkel, javaslatukkal, mindennapos önzetlen tevékenységükkel járuljanak hozzá a konferencia céljainak megvalósításához.